

کله سیستیت

مرکز آموزشی درمانی امیرالمومنین (ع)

واحد آموزش پرستاری

<http://portal.arakmu.ir>

بهار ۱۴۰۳

صفرا چیست ؟

صفرا مایعی است که در کبد ساخته شده و در کیسه صفرا ذخیره و تغلیظ می گردد تا موقعی که بدن نیاز به هضم چربی ها پیدا کند. در این زمان کیسه صفرا منقبض شده و صفرا را از طریق مجاری صفراوی به داخل روده کوچک می ریزد جایی که صفرا به هضم چربی ها کمک می کند. صفرا حاوی آب و کلسترول و نمک های صفراوی و پروتئین ها و بیلی روبین است. نمک های صفراوی با چربی ها ترکیب شده و بیلی روبین نیز به صفرا و مدفوع رنگ زرد می دهد.

سنگ های کیسه صفرا چگونه تشکیل می

شوند ؟

سنگ های کیسه صفرا اجسام بلوری هستند که به دلیل سخت و متراکم شدن اجزای طبیعی و غیر طبیعی صفرا به وجود می آیند

کله لپتاز: عبارت است از تشکیل سنگ در کیسه صفرا

کله ستیت: عبارت است از عفونت یا التهاب کیسه

صفرا که حاد یا مزمن بوده و معمولاً توسط سنگ کیسه صفرا تشکیل شود سنگهای کیسه صفرا شایع ترین علت بیماری صفراوی در ایالات متحده هستند این بیماری تا ۷۵ سالگی در ۲۰ تا ۳۵ درصد مردم ایجاد می شود.

انواع سنگ صفرا:

۱-سنگ های کلسترولی: حدود ۸۰ درصد سنگهای صفرا از رسوب کلسترول ایجاد می شود و به سنگ های کلسترولی معروفند

۲- سنگ های رنگ دانه ای یا پیگمانته: سنگ های کوچک و تیره هستند که از بیلی روبین ساخته می شوند.

۳-سنگ های مختلط: شامل سنگهای کلسترولی و پیگمانی و کربنات کلسیم و نمک های صفراوی هستند.

به طور کلی عواملی که در ایجاد سنگ کیسه

صفرا دخالت دارند کدامند:

ورااث

نژاد: بومیان آمریکا و آسیایی ها استعداد ژنتیکی برای ترشح میزان زیادی کلسترول در صفرا دارند و در آفریقا سنگ صفرا نادر است.

جنس: سنگ کیسه صفرا در ۱۰ درصد زنان و ۵ درصد مردان بالغ در جامعه دیده می شود

هورمون استروژن: به نظر می رسد قرص های حاملگی حاوی استروژن سطح کلسترول در صفرا بالا می برده و حرکت کیسه صفرا را کم میکند و این دو مورد منجر به سنگ صفراوی میشود.

چاقی

سن: با افزایش سن احتمال سنگ کیسه صفرا بالا میرود و بطوری که اغلب بیماران دچار سنگ کیسه صفرا در سنین ۵۰ تا ۷۰ سالگی هستند.

دیابت (قند خون): در دیابتی ها سنگ کیسه صفرا سه برابر افراد عادی دیده می شود.

رژیم غذایی: مصرف گوشت قرمز و تخم مرغ و شیرینی فراوان و حبوبات به مقدار زیاد باعث افزایش سنگ کیسه صفرا میشود. مصرف میوه و سبزی تازه احتمال بروز سنگ کیسه صفرا را کاهش میدهد و به همین دلیل سنگ کیسه صفرا در گیاه خواران بسیار پایین است. فعالیت و تحرک کم در تشکیل سنگ کیسه صفرا موثر است.

کاهش وزن سریع: در کاهش وزن سریع کبد کلسترول اضافی را به درون کیسه صفرا ترشح میکند که میتواند منجر به سنگ شود.

تاریخچه فامیلی مثبت- دیابت ملیتوس - هیپرلیپیدمی - سیروز کبدی- افراد با مشکلات همولیتیک مانند کم خونی داسی شکل - جراحی بای ژنومی (برداشتن اثنی عشر) - پانکراتیت - مشکلات اندوکراین سنگ کیسه صفرا بیشتر دیده می شود.

نشانه های سنگ صفراوی چیست؟

بسیاری از افراد سنگ صفراوی نشانه ای ندارد ۵۰ درصد. این سنگهای بی علامت تداخلی با عملکرد کیسه صفرا و کبد و لوزالمعده نداشته نیازی به درمان ندارد.

۱- درد: بعلت انسداد مجرای خروجی

این دردها که خفیف تا خیلی شدید متغیر است و در قسمت بالای شکم تا زیر دنده های انتهایی راست حس میشود و به کتف و شانه راست و یا به اطراف معده انتشار می یابد.

۲- تهوع و استفراغ و سوزش سر دل

۳- یرقان

۵- مدفوع خاکستری

هاضمه

۷- یبقراری

۸- آروغ زدن

حساسیت بیش از حد کیسه صفرا در لمس:

شایع ترین عارضه کیسه صفرا التهاب حاد کیسه صفرا است

که در این مورد کیسه صفرا بزرگ و حساس است.

تکرار حملات حاد منجر به التهاب مزمن کیسه صفرا

میشود که با تب همراه بوده و در لمس شکم حساس

است.

تشخیص و بررسی احتمالی:

۱- آزمایش خون که شامل شمارش سلول های خونی و

بیوشیمی خون

۲- سیتی اسکن

۳- سونوگرافی کیسه صفرا

۴- کوله سیستوگرافی (عکسبرداری از کیسه صفرا با ماده

حاجب و اشعه ایکس) و نیز عکسبرداری ساده از کیسه

صفرا با اشعه ایکس

درمان:

در مواردی که سنگ کیسه صفرا علامتی ایجاد

نمیکند نیازی به درمان نیست.

۱- درمان دارویی: به محض اطمینان از وجود سنگ صفرا درمان ضروری است اگر احساس هیچ نوع ناراحتی نشود زیرا خطر بسته شدن مجرای صفراوی وجود دارد در صورتی که جراحی با خطر همراه باشد درمان دارویی بهتر است اما چنانچه سنگها دارای مواد دیگری مانند کلسیم باشد و یا سنگ در کیسه صفرا مستقر باشد درمان با جراحی یا اولتراسوند امکان پذیر است

۲- درمان جراحی: کاربرد جراحی موقعی است که بیمار بیشتر از ۴۸ ساعت علائم حاد کیسه صفرا داشته یا دردهای کولیکی راجعه همراه با سنگ داشته باشد. عمل جراحی می تواند به روش باز یا لاپاراسکوپی انجام شود.

عمل لاپاراسکوپی:

با ایجاد چند سوراخ کوچک بر روی پوست برای مشخص کردن و برداشتن کیسه صفرا انجام می شود درد و زمان بستری بعد عمل در این روش کمتر است و تنها به مسکن خوراکی نیاز دارد و عوارض کمتری را تجربه میکند.

رژیم غذایی بعد عمل:

بعد عمل مواد جوشیده و شیرین کمتر تحمل می شود رژیم غذایی کم چرب و نرم داده می شود

پیشگیری:

از خوردن غذاهای چرب و حاوی کلسترول بالا خودداری کند ۲- تحرک کافی داشته باشد (تغییر

وضعیت - تنفس عمیق - مصرف مایعات) ۳- از

روشهای بارداری غیر از قرص استفاده کند ۴-

سبزیجات و میوه جات بیشتری مصرف کند ۵- وزن

ایده آل داشته باشد چاقی مضر است